

25.6.1981

Opastinsilta 7
Samaratorron

00520 HELSINKI
HELSINGFORS 52

Puhelin 1511
Telefon

Työeläkelaitoksille

TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄN TIETOJEN ANTO

Eläketurvakeskus on antanut ohjeet työeläkejärjestelmän tietojen antamisesta yleiskirjeessä 9/76 ja sitä täydentävissä kirjeissä 7.6.1976, 32/78 ja 15/80.

Viime aikoina muun muassa sosiaalihuollon hallintolaikiin, huoltoapulakiin ja kansanterveyslakiin sekä eräisiin sitä lähellä oleviin lakeihin on vahvistettu muutoksia, joilla on vaikutusta työeläkejärjestelmän tietojenantovelvollisuuteen.

Tämän johdosta tietojenanto-ohjeet on Eläketurvakeskuksen ja eräiden eläkelaitosten edustajien muodostamassa työryhmässä tarkistettu ja koottu yhdeksi kokonaisuudeksi. Ohjeisiin on samalla tehty eräitä täydennyksiä ja selkeyttä lisääviä muutoksia. Eläketurvakeskuksen hallitus on hyväksynyt nämä ohjeet ja ne korvaavat edellä mainitut aikaisemmat ohjeet.

ELÄKETURVAKESKUS

Matti K.

Tapio Ranta

9.6.1981

2

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

1. JOHDANTO
2. TIETOJEN ANTAMISMENETTELY
3. TIETOJEN SALASSAPITO JA ANTAMISSÄÄNNÖKSET TYÖELÄKE-
JA LÄHILAEISSA
 - 3.1. Salassapitosäännökset
 - 3.2. Tietojen antamissäännökset
 - 3.3. Eläketurvakeskuksen valtuuttamat palvelupisteet
 - 3.4. Eläkelaitosten palvelupisteet ja asiamiehet
4. VIRANOMAISTEN JA LAITOSTEN OIKEUS SAADA TIETOJA
MUISSA LAEISSA OLEVIEN SÄÄNNÖSTEN MUKAAN
 - 4.1. Muut lakisäätteistä työ- ja virka-
eläkettä maksavat eläkelaitokset
 - 4.2. MELA luopumiseläkelaitoksena
 - 4.3. Kansaneläkelaitos ja sen paikallistoimistot
 - 4.4. Tapaturmavakuutuslaitokset ja tapaturmavirasto
 - 4.5. Sosiaalilautakunnat ja lastenvalvojat
 - 4.6. Holhoojat ja virkaholhoojat
 - 4.7. Holhouslautakunnat
 - 4.8. Uskotut miehet
 - 4.9. Terveysviranomaiset
 - 4.10. Suojatyönjärjestäjät
 - 4.11. Verohallitus, lääninverovirasto ja liikevaihtoverotoimisto
 - 4.12. Erorahasto
 - 4.13. Poliisiviranomaiset
5. TIETOJEN ANTAMISESTA NIILLE, JOILLA EI OLE LAKISÄÄTEISTÄ OIKEUTTA TIETOJEN SAAMISEEN
 - 5.1. Asianajajat
 - 5.2. Aviopuolisot ja muut lähiomaiset
 - 5.3. Henkivakuutusyhtiöt
 - 5.4. Kunnalliset oikeusaputoimistot
 - 5.5. Lehdistö
 - 5.6. Liikennevakuutuslaitokset ja tapaturmavirasto sotilasvammalain mukaisissa asioissa
 - 5.7. Lomalautakunnat
 - 5.8. Pankit
 - 5.9. Sairaalan sosiaalihoitajat
 - 5.10. Sosiaalihallitus

- 5.11. Tutkijat
- 5.12. Työnantajat
- 5.13. Työttömyyskassat ja työvoimatoimistot
- 5.14. Ulosottoviranomaiset
- 5.15. Vakuutusalan kuntouttamiskeskus
- 5.16. Verotoimistot ja -virastot

1. JOHDANTO

Työeläkejärjestelmän keskuslaitoksella Eläketurvakeskuksella ja työeläkelaitoksilla on hallussaan tiedot, jotka on kerätty työeläkejärjestelmän toimeenpanoa varten. Ne koskevat useissa tapauksissa yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen taloudellista asemaa sekä yksityisten henkilöiden terveydentilaa.

Eläketurvakeskuksella ja työeläkelaitoksilla on erityinen syy olla varovaisia tietojen antamisessa. Kysymyksessä olevat tiedot ovat välttämättömiä työeläketurvan toimeenpanossa. Kuitenkin osa näistä tiedoista on sellaisia, että asianomainen henkilö voi itse vaikuttaa siihen, tuleeko tieto työeläkejärjestelmälle. Eläketurvakeskus ja työeläkelaitokset ovat monissa yhteyksissä ilmoittaneet, että yksityistä koskevat tiedot eivät niiden kautta mene ulkopuolisten käsiin. Tästä on pidetty kiinni siitä syystä, etteivät työeläkejärjestelmän toimeenpano ja työeläketurvan toteutuminen häiriintyisi.

Pääsääntönä on pidettävä, että kaikki yksityistä henkilöä, työnantajaa ja laitosta koskevat tiedot ovat salaisia, eikä kyseisiä tietoja työeläkejärjestelmän ulkopuolelle yleensä saa antaa. Työeläkejärjestelmälle on kuitenkin eräissä laeissa säädetty tietojenantovelvollisuuksia. Niinikään työntekijöillä ja yrittäjillä on yleensä oikeus pyynnöstä saada itseään koskevia tietoja esimerkiksi rekistereistä ja eläkeasiakirjoista. Sama oikeus on myös heidän edustajillaan (holhooja, uskottu mies, edunvalvoja, valtuutettu asiamies). Terveydentilaa koskevien tietojen antamisessa on kuitenkin noudatettava erityistä varovaisuutta (ks. kohta 3.2.3.). Työeläkelaitosten on annettava järjestelmän toimeenpanossa tarvittavia tietoja myös toisilleen sekä muille lakisääteistä työ- tai virkaeläkettä maksaville laitoksille.

Osa työeläkejärjestelmän hallussa olevista tiedoista on saatu järjestelmän ulkopuolisilta laitoksilta tai virastoilta joko lain tai sopimuksen perusteella. Nämä tiedot on yleensä saatu vain järjestelmän sisäiseen käyttöön. Niitä ei saa luovuttaa järjestelmän ulkopuolelle silloinkaan, kun työeläkejärjestelmälle on laissa säädetty tietojenantovelvollisuus. Tällaisissa tapauksissa tietojenpyytäjällä on ohjattava kääntymään tiedon alkuperäisen lähteen puoleen. Vastaavaa periaatetta on sovittu noudatettavaksi muun muassa Kansaneläkelaitoksessa työeläketietojen osalta, joita koskevat tietopyynnöt ohjataan sieltä työeläkejärjestelmälle.

Työeläkejärjestelmän sisäisestä samoinkuin eri eläkejärjestelmien välisestä (kohtien 3.2. - 4.3. mukaisesti) tietoliikenteestä on ilmoitusohjeet asianomaisissa ETK:n yleiskirjeissä. Virallisesti sovitun tietoliikenteen lisäksi eläkeasioiden joustava käsittely vaatii epävirallista puhelin- ja muuta tietoliikennettä eläkejärjestelmien sisällä ja niiden välillä. Sen osalta ei ole ainakaan toistaiseksi esiintynyt tarvetta ohjeiden antamiseen. Näissä ohjeissa käsitellään lähinnä työeläkejärjestelmän omien eli itsensä tuottamien tietojen antamista työ- ja virkaeläkejärjestelmien ulkopuolisille laitoksille ja viranomaisille.

Työeläkelaitoksilla ja Eläketurvakeskuksella on oikeus saada tietoja myös ulkopuolisilta laitoksilta ja viranomaisilta. Tämä oikeus määräytyy TEL 17 §:n perusteella.

2. TIETOJEN ANTAMISMENETTELY

Tietojen Tietojenantto-oikeus ja -velvollisuus eläkejärjestelmien ulkopuolelle on rajoitettu. Jokaisen kohtaan 4.4. - 5.16. liittyvän tiedustelun osalta on erikseen harkittava voidaanko kysytyjä tietoja antaa. Tätä varten tiedustelusta on ilmentävä muun muassa

- kuka tietoja kysyy
- mitä tietoja kysytään
- mihin tietoja tarvitaan
- miksi tietoja kysytään nimenomaan työeläkejärjestelmältä
- tarvittaessa asianomaisen valtuutus tai viittaus lainkohtaan, jonka perusteella tietoja pyydetään

Lisäksi kirjallisessa tiedustelussa on oltava leima tai allekirjoitus. Puhelimitsekin tietoja voidaan antaa, mutta tällöin on riittävästi varmistuttava pyytäjän henkilöllisyydestä.

Tietojen antaminen Eläkelaitokset ovat yleensä yksilöineet ne henkilöt tai henkilöryhmät, joilla kulloinkin on oikeus antaa tietoja työeläkejärjestelmän ulkopuolelle.

Tulkintataustan ratkaiseminen Yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun lain 8 §:ssä on säädetty, että virkamiehen kieltäytyessä siinä mainittuja tietoja antamasta, hakija voi saattaa asian viranomaisen ratkaistavaksi. Viranomaisen ratkaisusta on hakijalla oikeus valittaa siinä järjestyksessä, jossa sen viranomaisen päätökseen yleensä haetaan muutosta. Vaikkakaan Eläketurvakeskus ja

työeläkelaitokset eivät ole viranomaisia, voitaneen niihin soveltaa samoja periaatteita. Näin ollen laitos, jolta tietoa pyydetään, ratkaisee annetaanko tietoja vai ei. Eläketurvakeskus antaa tietojen antamisesta yksittäistapauksissa lisäohjeita.

3. TIETOJEN SALASSAPITO- JA ANTAMISSÄÄNNÖKSET TYÖELÄKE- JA LÄHILÄEISSÄ

3.1. Salassapitosäännökset

TEL 18 § TEL:n 18 §:n 2 momentissa on säädetty rangaistus sille, joka luvattomasti ilmaisee, mitä hän sanotussa laissa säädettyjä tehtäviä täyttäessään on saanut tietää jonkun henkilön taloudellisesta asemasta tai terveydentilasta. Salassapitovelvollisuuden rikkomisesta on tuomittava sakkoon, jollei tästä ole muussa laissa säädetty ankarampaa rangaistusta. Myös LEL:ssä MYEL:ssä ja YEL:ssä on säädetty noudatettavaksi maimittua säännöstä. Vastaavanlainen säännös on myös eläkesäätiölain 32 §:ssä ja avustuskassalain 98 §:ssä.

Vakuutusyhtiöiden osalta on lisäksi voimassa mitä on säädetty vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 §:ssä. Siinä on säädetty rangaistus sille, joka luvattomasti ilmaisee, mitä hän sanotussa laissa säädettyjä tehtäviä täyttäessään on saanut tietää vakuutusyhtiön tai jonkun muun taloudellisesta asemasta taikka liike- tai ammattisalaisuuksista taikka jonkun henkilön terveydentilasta.

KVTEL 12 a §:n 1 momentin mukaan ei Kunnallisen eläkelaitoksen luottamushenkilö eikä laitoksen viranhaltija tai työntekijä saa luvatta ilmaista, mitä hän sanotussa laissa säädettyjä tehtäviä täyttäessään on saanut tietää jonkun henkilön taloudellisesta asemasta tai terveydentilasta. Sanotun pykälän 2 momentissa on säädetty, että salassapitovelvollisuuden rikkomisesta on tuomittava sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi, jollei teosta ole muussa laissa säädetty ankarampaa rangaistusta. VEL:ssä ei ole nimenomaista säännöstä salassapidosta, vaan valtiokonttori virastona noudattaa yleisten asiakirjain julkisuudesta annettua lakia. Henkilön terveydentilaa koskevat tiedot on erityisesti suojattu.

MEL MEL 62 §:ssä on säädetty vastaavanlainen salassapitovelvollisuus kuin TEL:ssä ja vakuutusyhtiölaissa.

Tietojen Edellä mainitut säännöt kieltävät tietojen antamisen annon luvatta. Tietojen anto on luvallista, kun asianomais-
luvalli- nen on antanut siihen valtuutuksen tai kun laissa on
suus sitä koskeva säännös. Jos lupa koskee terveydentilaa
koskevia tietoja, niiden annon osalta on otettava huomioon kohdassa 3.2.3. esitetyt rajoitukset.

3.2. Tietojen antamissäännökset

3.2.1. Asiakirjojen julkisuus

Yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun lain 1 §:n mukaan yleiset asiakirjat ovat julkisia, niin kuin sanotussa laissa säädetään. Lain 2 §:n mukaan yleisiä asiakirjoja ovat viranomaisen laatimat ja antamat sekä sille lähetetyt tai annetut asiakirjat, jotka ovat sen hallussa. Sanotussa laissa on säädetty, mitä viranomaisella siinä tarkoitetaan. Eläketurvakeskus ja yksityisen sektorin työeläkelaitokset eivät ole laissa tarkoitettuja viranomaisia, joten niillä ei ole tämän lain perusteella tällaista yleistä velvollisuutta tietojen antamiseen. Tulkinnanvaraisissa tapauksissa tästä laista on kuitenkin saatavissa johtoa.

3.2.2. Vapaakirjaa tai muutoin eläkeoikeutta koskevien tietojen antaminen työntekijälle tai yrittäjälle itselleen

TEA 4 § TEA:n 4 §:n mukaan eläkelaitos ja Eläketurvakeskus
 MYEA 4 § ovat velvolliset pyydettäessä antamaan työntekijälle
 YEA 4 § niiden hallussa olevat tiedot, jotka koskevat hänen vapaakirjaansa tai muutoin hänen eläkeoikeuttaan. MYEA:n ja YEA:n 4 §:ssä ovat samansisältöiset säännökset tietojen antamisesta yrittäjälle.

LEA 4 § LEA 4 §:n mukaan Eläketurvakeskuksen tulee vakuutetun pyynnöstä antaa hänelle kirjallinen ilmoitus siitä TEL:n 9 §:n mukaisesta muunnetusta yhteenlasketusta palkkamäärästä, josta hänen työsuhteittensa perusteella on Työeläkekassalle suoritettu vakuutusmaksuja.

3.2.3. Terveystilaa koskevien tietojen antaminen työntekijälle tai yrittäjälle itselleen

Pääsääntönä on, että jokaisella on oikeus saada tiedot myös terveystilastaan siltä osin, mitä ilmenee eläkelaitoksen hallussa olevista lääkärintodistuksista. Asian luonteesta johtuen joudutaan tietoja lääkärintodistuksista annettaessa kuitenkin noudattamaan varovaisuutta. Erityisesti näin on silloin, kun on kysymys psyykkisestä tai muusta sellaisesta sairaudesta, josta tietojen antaminen saattaisi vahingoittaa asianomaisen terveystilaa. Tällöin tietojen antamisesta joudutaan kieltäytymään. Edellä mainituissa tapauksissa onkin ennen tietojen antamista neuvoteltava laitoksen lääkärin kanssa tilanteesta. Tietojen antamisesta on luonnollisesti kieltäydyttävä siltä osin, kun lääkärintodistuksessa on muuta henkilöä, esimerkiksi lähiomaista koskevia tietoja, jotka on annettu luottamuksellisesti lausunnon kirjoittaneelle lääkärille.

3.2.4. Eläkeasian hoitamista varten tarvittavien tietojen antaminen edunvalvojalle

TEL 19 b § Jos eläkkeenhakija on alaikäinen taikka sairauden tai muun syyn takia kykenemätön hakemaan eläkettä eikä hänellä ole holhoojaa tai uskottua miestä, eläkelaitos voi TEL 19 b §:n mukaan hyväksyä edunvalvojaksi hakijan lähiomaisen tai muun henkilön, joka on pääasiallisesti hänestä huolehtinut. Edunvalvojan hyväksyminen puhevallan käyttäjäksi merkitsee sitä, että hänellä on oikeus saada eläkeasian hoitamista varten tarvittavat tiedot. Sanottua säännöstä on noudatettava myös LEL:ssä, YEL:ssä ja MYEL:ssä.

3.2.5. Eläkejärjestelyä koskevien tietojen antaminen työnantajalle ja yrittäjälle

TEA 4 § TEA:n 4 §:n mukaan eläkelaitos on velvollinen pyydettäessä antamaan työnantajalle ne eläketurvajärjestelyyn liittyvät tiedot, jotka ovat tarpeellisia yrityksen hoitoa ja kirjanpitoa varten. Tämä säännös velvoittaa antamaan tietoja vain työnantajan omasta työntekijöitään varten ottamasta eläkejärjestelystä. Vastaavasti MYEA:n ja YEA:n 4 §:n mukaan eläkelaitos on velvollinen antamaan vakuutusmaksuvastuuseen vaikuttavat tiedot YEL:n tai MYEL:n mukaista toimintaa harjoittavalle yrittäjälle, yhtymälle ja yhteisölle.

3.2.6. Tietojen antaminen Eläketurvakeskukselle ja toisille eläkelaitoksille

TEL 17 § TEL:n 17 §:n 2 momentin mukaan lakisääteistä vakuutusta harjoittava vakuutus- tai eläkelaitos ja eläkesäätiö ovat velvolliset pyynnöstä antamaan käsiteltävänä olevan asian ratkaisuun vaikuttavat tiedot makсутta toiselle TEL-eläkelaitokselle, Eläketurvakeskukselle ja valitusviranomaiselle sekä lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutuslaitokselle. Myös LEL:ssä, MYEL:ssä ja YEL:ssä on säädetty noudatettavaksi mainittua säännöstä.

3.3. Eläketurvakeskuksen valtuuttamat palvelupisteet

Eläketurvakeskus voi TEA 11 §:n 4 momentin perusteella valtuuttaa asiamiehiä eläkehakemusten vastaanottamiseen. Eläketurvakeskus on antanut kyseisen valtuutuksen pankeille ja Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoille. Niiden asiamiesasema on määritelty näiden laitosten ja Eläketurvakeskuksen välisissä sopimuksissa.

Palvelupisteillä on oikeus saada paitsi eläkehakemuksen vireillepanemisessa tarvittavia tietoja, myös hakemuksen käsittelyn edistymiseen liittyviä tietoja eläkkeenhakijan informoimiseksi.

3.4. Eläkelaitosten palvelupisteet ja asiamiehet

Eläkelaitosten paikallisina palvelupisteinä toimivat, paitsi eläkelaitosten omat, myös niiden osakas-, yhteistoiminta- tai perustajayhtiöiden konttorit.

Eläkelaitosten asiamiehiä ovat ne osakas-, yhteistoiminta- tai perustajayhtiöiden taikka vastaavien osapuolten palveluksessa taahi niihin asiamiessuhteissa olevat henkilöt, jotka on merkitty eläkelaitosten asiamiesrekisteriin. Eläkelaitokset voivat valtuuttaa asiamiehensä toimimaan eläkevakuutusten voimaansaattamiseen, niiden ylläpitämiseen, eläkehakemusten vastaanottamiseen ja eläkkeiden maksamiseen sekä muihin vakuutettujen ja eläkevakuutuksenottajien palveluun liittyvissä tehtävissä.

Eläkelaitosten valtuuttamien asiamiesten asema on toinen kuin kohdan 3.3. mukaisten eläkehakemusten vastaanottajina toimivien asiamiesten. Valtuutettujen asiamiesten asema on sama kuin eläkelaitosten muun henkilökunnan. Heitä sitovat TEL 18 §:ssä sekä vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 §:ssä määritellyt salassapitovelvollisuudet.

Eläkelaitosten asiamiesten oikeus saada tietoja määräytyy samojen periaatteiden mukaan kuin eläkelaitosten muun henkilökunnan.

4. VIRANOMAISTEN JA LAITOSTEN OIKEUS SAADA TIETOJA MUISSA LAEISSA OLEVIEN SÄÄNNÖSTEN MUKAAN

4.1. Muut lakisäätöisiä työ- tai virkaeläkkeitä maksavat eläkelaitokset

VEL 26 §	Eläketurvakeskus ja eläkelaitokset ovat velvolliset
VPEL 23 §	pyynnöstä antamaan maksutta käsiteltävänä olevan
KVTEL 12 §	eläkeasian ratkaisuun vaikuttavat tiedot valtiokont-
KiEL 10 §	torille, Kunnalliselle eläkelaitokselle, kirkkohalli-
MEL 64 §	tukselle ja Merimieseläkekassalle. Nämä velvoitteet
	on säädetty VEL:n 26 §:ssä, valtion perhe-eläkelain 23
	§:ssä, KVTEL:n 12 §:ssä, KiEL:n 10 §:ssä ja MEL:n 64
	§:ssä.

Näiden laitosten ja työeläkejärjestelmän välillä on lisäksi erikseen sovittu eläkehakemusten välittämiseen ja eläkeratkaisujen rekisteröintiin liittyvästä yhteistyöstä. Mainitussa yhteistyössä ovat mukana myös Postipankki, Suomen Pankki ja Kansaneläkelaitos niiden eläkesääntöjen mukaisten eläkkeiden osalta. Pääosa tiedoista välittyykin mainituille laitoksille sovittun yhteistyön avulla. Yhteistyötä koskevat ohjeet ovat yleiskirjeissä 7/73, 5/76, 9/78, 30/80 ja 3/81 sekä kirjeissä 2.9.76 ja 31.1.79.

4.2. MELA luopumiseläkelaitoksena

LUEL 24 § Eläketurvakeskus ja eläkelaitokset ovat velvolliset MELA:n pyynnöstä antamaan sille maksutta kaikki hallussaan olevat luopumiseläkeasian ratkaisuun vaikuttavat tiedot. Tästä on säädetty LUEL 24 §:n 1 ja 2 momentissa, jotka viittaavat TEL 17 §:n 2 momenttiin.

MELA on sopinut Eläketurvakeskuksen kanssa LUEL-tietoliikenteen hoitamisesta. Se tapahtuu samaan tapaan kuin MYEL-asioissa.

Sukupolvenvaihdoseläke on MYEL-eläke. Tietojen antaminen ja salassapito ratkeaa suoraan MYEL:n ja TEL:n mukaan.

4.3. Kansaneläkelaitos ja sen paikallistoimistot

Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistojen oikeudesta saada tietoja työeläkehakemusten vastaanottajina on kerrottu kohdassa 3.3.

SVL 68 § Eläkelaitokset ja eläkesäätiöt ovat sairausvakuutuslain 68 §:n mukaan velvolliset pyynnöstä antamaan maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkaisuun vaikuttavat tiedot sosiaalivakuutustoimikunnalle ja Kansaneläkelaitokselle. Koska tämä tietojen tarve on sairauspäivärahan ja työeläkkeen yhteensovittamisen vuoksi säännöllistä, tietoliikenteen hoidosta on erikseen sovittu Kansaneläkelaitoksen kanssa. Sitä koskevat ohjeet ovat yleiskirjeissä 7/73 ja 3/75 sekä eläketapahtumakortin täyttöohjeissa. Vuoden 1982 alusta voimaantulevat sairausvakuutus- ja työeläkelakien muutokset tulevat aiheuttamaan muutoksia näihin ohjeisiin.

KEL 83 § Kansaneläkelain 83 §:n mukaan eläkelaitokset ovat velvolliset pyynnöstä antamaan Kansaneläkelaitokselle, Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle ja sosiaalivakuutustoimikunnalle sekä vakuutusosikeudelle tietoja, jotka ovat tarpeen eläkkeenhakijan ja -saajan sekä hänen puolisonsa suorittaman työn ynnä heidän tulojensa ja omaisuutensa määrän selvittämiseksi. Lisäksi on Kansaneläkelaitokselle ja vakuutusosikeudelle annettava pyynnöstä mm. työkyvyttömyyseläkkeen hakijan ja -saajan terveydentilaa koskevat tiedot.

KEA 70 § Kansaneläkeasetuksen 70 §:n mukaan eläkelaitos on velvollinen vuosittain korvauksetta ilmoittamaan Kansaneläkelaitokselle myöntämästään eläkkeestä sekä sen korottamisesta. Ilmoituksesta on käytävä ilmi eläkkeensaajan täydellinen nimi, syntymäaika, asuin-kunta ja osoite, jolla eläke maksetaan sekä eläkkeen määrä, mikäli ne ovat eläkkeen maksajan tiedossa. Tämän velvoitteen työeläkejärjestelmä hoitaa siten, että Eläketurvakeskus välittää Kansaneläkelaitokselle eläketapahtumatiedot jokaisesta eläkeratkaisusta.

4.4. Tapaturmavakuutuslaitokset ja tapaturmavirasto

Tapatur- Vuoden 1982 alusta voimaantulevien tapaturmavakuutus-
mavakuu- lain muutosten yhteydessä lakiin lisätään 65 a §,
tuslaki jonka mukaan muun muassa Eläketurvakeskus ja lakisää-
teistä vakuutusta harjoittava vakuutus- tai eläkelai-
tos on velvollinen pyynnöstä antamaan tapaturmavakuu-
tuslaissa tarkoitettulle vakuutuslaitokselle sekä
muutoksenhakuviranomaiselle maksutta hallussaan oleva
vakuutus- ja korvausasian ratkaisuun vaikuttavat
tiedot.

Tietojenantovelvollisuus tapaturmavakuutuslaitoksille
ja tapaturmavirastoille koskee myös ammattitautilakia

4.5. Sosiaalilautakunnat ja lastenvalvojat

Sosiaa- Sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain 21 §:n
lihuol- (712/75) mukaan Eläketurvakeskus ja työeläkelaitokset
lon hal- ovat velvollisia pyynnöstä antamaan sosiaalilautakun-
linto- nalle ja lastenvalvojalle isyyslain (700/75) sekä
laki lapsen elatuksesta annetun lain (704/75) mukaisten ja
muuten lapsen elatuksen turvaamista tarkoittavien
tehtävien suorittamiseksi tarpeelliset tiedot työ-
paikoista ja ansioista. Ansioilla ymmärretään tässä
myös eläkkeitä. Koska laissa on nimenomaisesti
rajattu tietojen antovelvollisuus edellä mainitulla
tavalla, ei muita tietoja voida antaa. Tietoja ei
voida antaa esimerkiksi huoltoavun määräämistä varten
jollei kysymyksessä ole lapsen elatuksen turvaamiseksi
tärkeät toimenpiteet eikä asumistukiasioissa.

Sosiaalihuollon hallintolain muuttamisesta annetun
lain 14 §:n (944/80) mukaan sosiaalijohtaja, sosiaali-
sihteeri ja heidän valtuuttamansa virkailija tai jos
mainittuja viranhaltijoita ei ole, myös sosiaalilau-
takunnan puheenjohtaja ovat oikeutettuja sosiaali-
lautakunnan puolesta pyytämään edellätarkoitettuja
tietoja.

Elatus- Lapsen elatuksen turvaamisesta annetun lain eli ela-
turva- tusturvalain (122/77) 40 §:n mukaan sosiaalilauta-
lain kunnalla on oikeus saada tietoja kyseisen lain teh-
40 § tävien suorittamista varten vastaavalla tavalla samat
tiedot kuin edellä on todettu sosiaalihuollon hallin-
tolain 21 §:ssä.

HAL 22 § Huoltoapulain 22 §:n 7 momentin mukaan Eläketurvakes-
kus on velvollinen antamaan sosiaalihuollon viran-
omaisille pyynnöstä ne hallussaan olevat tiedot myön-
netyistä etuuksista, jotka ovat tarpeen HAL 18 §:n
mukaisesta laitoshoidosta perittävän maksun määrittä-
miseksi.

Eläketurvakeskuksen ja sosiaaliviraston välisissä neuvotteluissa on pidetty tarkoituksenmukaisena, että sosiaaliviranomaiset pyytävät Eläketurvakeskukselta tietoja edellä mainitun maksun määräämistä varten vain silloin, kun laitoshoidossa olevan tiedetään saavan työeläkettä, mutta hän ei itse pysty antamaan eläkkeestään sosiaaliviranomaisille riittäviä tietoja.

Laissa edellä tarkoitettu tietojenantovelvollisuus on keskitetty koskemaan Eläketurvakeskusta. Eläkelaitoksella ei ole velvollisuutta eikä oikeuttakaan antaa sosiaaliviranomaisille tietoja edellä tarkoitettun maksun määräämistä varten.

TEL
19 a §

TEL:n 19 a §:n mukaan eläkelaitos voi sosiaalilautakunnan hakemuksesta päättää, että eläke tai osa siitä maksetaan mainitussa pykälässä säädetyissä tapauksissa sosiaalilautakunnalle. Myös LEL:ssä, MYEL:ssä ja YEL:ssä on säädetty noudatettavaksi kyseistä säännöstä. Tällaisen hakemuksen tekemistä varten voidaan sosiaalilautakunnalle kertoa, onko kyseessä olevan henkilön työsuhdetietoja rekisteröity. Samoin voidaan kertoa saako henkilö eläkettä ja jos saa, niin mistä eläkelaitoksesta. Mikäli eläkkeen määrä on niin pieni, että sosiaalilautakunnalle maksaminen ei tule kysymykseen, voidaan tästä kertoa sosiaalilautakunnalle. Edellä mainittu pitää paikkansa myös silloin, kun tietoja pyydetään huoltoapulain 34 §:n nojalla.

Ohjeet eläkkeen maksamisesta sosiaalilautakunnalle on annettu yleiskirjeessä n:o 7/76, jonka uusiminen on parhaillaan Eläketurvakeskuksessa vireillä.

4.6. Holhoojat ja virkaholhoojat

Holhooja on holhottavan edustaja, jolle voidaan antaa samat tiedot kuin henkilölle itselleen.

Virkaholhooja on kunnan pääasiallisesti vähävaraisten holhottavien asioita hoitaneen määrätty henkilö. Hänelle voidaan antaa samat tiedot kuin muullekin holhoojalle.

4.7. Holhouslautakunnat

Holhouslautakuntien tehtävänä on valvoa holhottavien omaisuutta. Näin niillä voidaan katsoa olevan eläketietojen saamiseen samat oikeudet kuin henkilöllä itsellään. Sen sijaan lääkärintodistuksia ja työsuhde- ja palkkatietoja ei voida antaa.

4.8. Uskotut miehet

Uskottu mies on henkilö, jonka oikeus on määrännyt hoitamaan asianomaisen estyneenä ollessa jotakin tiettyä asiaa. Uskotulle miehelle voidaan antaa tietoja, jotka ovat tarpeen sen asian hoitamisessa, johon hänet on määrätty.

4.9. Terveysviranomaiset

Kansanterveyslain 21 a § ja eräät toshoidossa olevan maksun määräämistä varten huoltositä lähellä olevat lait Kansanterveyslaissa ja eräissä sitä lähellä olevissa laeissa Eläketurvakeskukselle on säädetty viitatun sama tietojen-antovelvollisuus kuin sosiaaliviranomaisille. Tämä tietojenantovelvollisuus Eläketurvakeskuksella on:

- kansanterveyslain 21 a §:n 3 momentin perusteella kunnan terveyslautakunnalle tai sen alaiselle viranhaltijalle
- kunnallisista yleissairaaloista annetun lain 24 §:n 3 momentin perusteella keskussairaalan kuntainliiton liittohallitukselle tai sen määräämälle viranhaltijalle
- tuberkuloosilain 24 §:n 3 momentin perusteella tuberkuloosipiirin kuntainliiton liittohallitukselle tai kunnanhallitukselle
- mielisairaslain 18 §:n 3 momentin perusteella mielisairaanhuoltopiirin kuntainliiton liittohallitukselle tai kunnanhallitukselle taikka niiden määräämälle viranhaltijalle.

Lääkintöhallituksesta on ilmoitettu, että edellä mainittuihin lainsäännöksiin liittyvän tietojenannon käytännön toteutuksessa voidaan noudattaa samoja periaatteita kuin, mitä edellä on todettu sosiaaliviranomaisille tapahtuvan HAL 22 §:ään perustuvan tietojenannon osalta.

4.10. Suojatyön järjestäjät

Invalidihuoltolain 22 c §:n 4 momentin mukaan muun muassa Eläketurvakeskus ja eläkelaitokset ovat velvollisia pyynnöstä antamaan maksutta suojatyön järjestäjälle tietoja suojatyöntekijän saamista eläke-etuista.

Suojatyön järjestäminen edellyttää sosiaalihallituksen antamaa lupaa. Lupa voidaan antaa kunnalle ja kuntainliitolle sekä tehtävään sopivalle muulle yhteisölle tai säätiölle. Luvan saaneista saa tiedon Sosiaalihallituksesta.

4.11. Verohallitus, lääninverovirasto ja liikevaihtoverotoimisto

Verotus- Verotuslain 47 §:n mukaan jokaisen on annettava vero-
lain hallituksen tai lääninveroviraston kehotuksesta sel-
47 § laisia toisen verotusta, verotarkastusta tai verotus-
ta koskevaa muutoksenhakuasiaa varten välttämättömiä
muuta tietoja, jotka selviävät hänen hallussaan ole-
vista asiakirjoista tai muutoin ovat hänen tiedos-
saan, mikäli hänellä ei lain mukaan ole oikeutta kiel-
täytyä todistamasta asiasta. Toisen verotukseen
vaikuttavia, hänen taloudellista asemaansa koskevia
tietoja ei kuitenkaan saa kieltäytyä antamasta.

Verotusasiaa varten tarvittavat tiedot ilmenevät
ensisijaisesti veroilmoituksesta ja sitä täydentä-
vistä tiedoista ja selvityksistä. Hallituksen esityk-
sen perustelujen mukaan, jota eduskunta vielä painot-
ti, verotuslain 47 §:ssä tarkoitettuja tietoja tuli-
si vaatia vain niissä tapauksissa, joissa niiden saa-
minen on todella välttämätöntä. Tiedot ovat vero-
tusta varten vasta siinä tapauksessa välttämättömiä,
että niitä ei normaalilla tavalla saada. Tämä vero-
viranomaisen on tietoja pyytäessään nimenomaan todet-
tava.

Terveystilaa koskevia tietoja ei veroviranomaisilla
ole oikeutta saada.

Tiedot annetaan vain otsikossa mainittujen veroviran-
omaisten pyynnöstä (ei esimerkiksi verotoimistojen
pyynnöstä) (kts. kohta 5.16.).

Liike- Liikevaihtoverolain 40 § on sisällöltään sama kuin
vaihto- verotuslain 47 §. Sen mukaan liikevaihtoverotoimis-
verolain tolla on vastaava oikeus tietojen saantiin kuin lään-
40 § ninverovirastolla.

4.12. Erorahasto

Erora- Erorahalain 5 §:n 1 momentin mukaan siinä mainittu
hasta työnantaja, valtion, kunnan, kirkon ja seurakunnan
annetun ja muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomainen,
lain 5 § vakuutus- ja eläkelaitos sekä työttömyyskassa ovat
velvolliset pyynnöstä antamaan erorahastolle maksut-
ta erorahahakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavat
tiedot.

4.13. Poliisiviranomaiset

Poliisiviranomaisille tietoja voidaan antaa rikos-
asioiden selvittelyä varten. Lisäksi katoamista-
pausten selvittämiseksi voidaan ilmoittaa työntekijän
viimeinen työpaikka. Jos poliisiviranomainen toimii
ulosottoasioissa katso kohta 5.14.

Myös terveydentilaa koskevia tietoja voidaan poliisiviranomaisille antaa, jos on kysymys törkeästä rikoksesta (OK 17:23).

Se mitä edellä on sanottu poliisiviranomaisesta koskee myös virallista syyttäjää.

5. TIETOJEN ANTAMISESTA NIILLE, JOILLA EI OLE LAKISÄÄTEISTÄ OIKEUTTA TIETOJEN SAAMISEEN

Kaikissa jäljempänä olevissa tapauksissa tiedot voi antaa asianomaisen luvalla vaikkei sitä joka kohdassa erikseen ole todettukaan. Tällöin tietojen antamista koskevat vastaavat rajoitukset kuin asianomaisen itse tietoja pyytäessä (kts. kohta 3.2.). Lupa edellyttää sitä, että tietojen pyytäjällä on valtuutus. Eräissä tapauksissa tällainen valtuutus on annettu hakemuslomakkeella, jolloin ei erikseen tarvitse tarkistaa luvan olemassaoloa. Tietoja lääkärinlausunnoista ei kuitenkaan voida yleisvaltuutuksen perusteella antaa, vaan tällöin tietojen anto edellyttää yksilöityä valtuutusta.

Jos tietojen antaminen on perusteltua ilman lupaa, siitä on jäljempänä erikseen mainittu. Tietojenannosta ei tällöin kuitenkaan saa koitua asianomaiselle vahinkoa.

5.1. Asianajajat Asianajajalla on sama oikeus saada tietoja kuin hänen päämiehellään.

5.2. Aviopuolisot ja muut lähiomaiset

Aviopuolisolla tai muulla lähiomaisella on oikeus saada tietoja, jos hän toimii eläkelaitoksen hyväksymänä edunvalvojana. Muulloin tietoja ei voida antaa, ei esimerkiksi jos puoliso toimii omassa elatusasiassaan.

5.3. Henkivakuutusyhtiöt

Henkivakuutusyhtiöille tietoja voidaan antaa silloin, kun yhtiö on saanut valtuutuksen tietojen pyytämiseen. Valtuutus annetaan yleensä vakuutus- tai korvaushakemuslomakkeella.

5.4. Kunnalliset oikeusaputoimistot

Oikeusavustajalla on valtuutuksen perusteella sama oikeus saada tietoja kuin päämiehellä.

5.5. Lehdistö ja muu julkinen sana

Lehdistölle ja muulle julkiselle sanalle ei voida antaa yksityistä vakuutettua, eläkkeensaajaa tai työnantajaa koskevia tietoja.

5.6. Liikennevakuutuslaitokset ja tapaturmavirasto sotilasvammalain mukaisissa asioissa

Liikennevakuutuslaitoksille voidaan antaa lakisääteiseen liikennevakuutuskorvaukseen ja tapaturmavirastolle sotilasvammalain mukaiseen korvaukseen vaikuttavia tietoja. Tämä on perusteltua siitä syystä, että näiden lakien ja työeläkelakien välinen yhteensovitus edellyttää yhteistoimintaa. Tapaturmavakuutuslaitosten osalta kts. kohta 4.4.

5.7. Lomalautakunnat

Maatalousyrittäjien ja muiden yrittäjien vuosilomasta on säädetty laeissa. Niiden soveltamisesta vastaavat lomautakunnat, joille yrittäjien on itse selvitettävä mm. työtulonsa. Lomalautakunnille tietoja ei voida antaa.

5.8. Pankit

Pankkien oikeudesta saada tietoja työeläkehakemusten vastaanottajina on kerrottu kohdassa 3.. Pankille voidaan antaa myös eläkkeen maksuun liittyviä tietoja silloin, kun pankki toimii eläkkeen vastaanottajana. Muita tietoja pankeille ei voida antaa.

5.9. Sairaalan sosiaalihoitajat

Sairaalan sosiaalihoitajat toimivat usein edunvalvojina, jolloin heillä on kohdan 3.2.4. mukainen oikeus tietojen saamiseen.

5.10. Sosiaalihallitus

Sosiaalihallitus pyytää tietoja yleensä invalidirahan yhteensovittamista varten. Tiedot voidaan antaa, jos asianomainen on invalidirahahakemuksessa antanut luvan tietojen pyytämiseen eläkelaitoksilta ja Eläketurvakeskukselta.

5.11. Tutkijat

Tietojen anto tutkijoille on harkittava kussakin tapauksessa erikseen. On otettava huomioon, että salassapitovelvollisuus on säädetty eläkevakuutetun suojaamiseksi. Koska tutkimustoiminta ei yleensä välittömästi palvele eläkevakuutetun yksilöllistä etua, tietojen antamisessa on oltava varovainen. Joka tapauksessa tutkijalta sekä laitokselta, jossa hän toimii on vaadittava vaitiolositoumus.

Tutkimuksia koskevat pyynnöt tulevat yleensä useille laitoksille. Tarvittaessa vastaus voidaan näissä tapauksissa koordinoida annettavaksi keskitetysti Eläketurvakeskuksen kautta.

5.12. Työnantajat

Kts. kohta 3.2.5.

5.13. Työttömyyskassat ja työvoimatoimistot

Työttömyyskassoille ja työvoimatoimistoille tietoja voidaan antaa, mikäli asianomainen on avustus- tai korvaushakemuksessa antanut luvan tietojen pyytämiseen eläkelaitoksista. Työttömyyskorvaushakemuksissa ja suurimmassa osassa työttömyysavustushakemuksia hakijalta pyydetään edellä tarkoitettu lupa. Poikkeuksen muodostaa työttömyyseläke, josta voidaan antaa työvoimaviranomaisen todistukseen liittyviä tietoja. Mikäli työttömyyskassa tai työvoimatoimisto on saanut avustus- tai korvaushakemuslomakkeella luvan tietojen pyytämiseen, tietoja voidaan antaa.

5.14. Ulosottoviranomaiset

Eläkelaitos voi antaa ulosottoviranomaiselle tietoja eläkkeestä, jos on kysymys puolisolle tai lapselle maksettavan elätyksen ulosmittauksesta. Eläkkeen ulosmittaamisesta on annettu tarkemmat ohjeet yleiskirjeessä n:o 7/76, joka on parhaillaan uusittavana. Työsuhde- ja palkkatietoja ulosottoviranomaisille ei voida antaa.

5.15. Vakuutusalan kuntouttamiskeskus

Vakuutusalan Kuntouttamiskeskus saa yleensä tarvitsemansa tiedot eläkettä maksavalta eläkelaitokselta kuntoutusasia vireille pantaessa. Tietoja voidaan antaa myös eläkelaitoksen selville saamiseksi ja kuntoutetun jälkiseurantaa varten. Jos on kysymys pelkästään tapaturma- tai liikennevakuutuslain mukaisen korvauksensaajan kuntouttamisesta, tietojen anto edellyttää, että kuntouttamiskeskus on saanut vakuutetulta luvan tietojen pyytämiseen eläkelaitoksilta.

5.16. Verotoimistot ja -virastot

Ennakonpidättäjänä olevan eläkelaitoksen on annettava verotoimistoille ja -virastoille veronpidätystä ja eläkkeen määrää koskevat tiedot. Eläketurvakeskus voi ilmoittaa eläkettä maksavan laitoksen. Muita tietoja ei voida antaa (kts. myös kohta 4.11.).